EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 18.02.2005
COM(2005) 53 galīgā redakcija

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par prioritāriem pasākumiem sadarbības pastiprināšanai Eiropas arhīvu nozarē

(iesniegusi Komisija)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Eiropas Savienības Ministru Padome 2003. gada 6. maijā publicēja rezolūciju par arhīviem dalībvalstīs[1]. Šajā rezolūcijā tā aicināja Komisiju izveidot ekspertu grupu, kas pārstāvētu arī jaunās dalībvalstis un kuras uzdevums būtu izskatīt vairākus jautājumus par situāciju arhīvu nozarē Eiropas Savienībā un sagatavot ziņojumu Padomei ar vadlīnijām pastiprinātai turpmākai sadarbībai arhīvu nozarē Eiropas līmenī.

Šīs 2003. gada 6. maija rezolūcijas pamatā ir agrāk izdotā Padomes 1991. gada 14. novembra rezolūcija par arhīviem[2]. Uz šo 1991. gada 14. novembra rezolūciju pamatojās Padomei 1993. gadā iesniegtais ekspertu grupas ziņojums *Arhīvi Eiropas Savienībā*[3] . Šā ziņojuma rezultātā Padome savos 1994. gada 17. jūnija secinājumos[4] uzsvēra arhīvu kā Eiropas kultūras mantojuma sastāvdaļas nozīmi un atzina, ka svarīga ir ciešāka sadarbība arhīvu jomā. Šie Padomes secinājumi deva nopietnu impulsu sadarbības veicināšanai starp arhīvu dienestiem Eiropā pēdējo desmit gadu laikā.

Kopš 1993. gada informācijas un saziņas tehnoloģijas piedzīvojušas nepārtrauktu un strauju attīstību, tieši ietekmējot dokumentu un arhīvu pārvaldību. Jāuzsver, ka šajā laika posmā Eiropas Savienība paplašinājās no 12 uz 25 dalībvalstīm. Daudzas no dalībvalstīm un pašas Eiropas Savienības iestādes ieviesa neskaitāmas izmaiņas tiesību aktos, lai nodrošinātu pilsoņiem brīvāku pieeju informācijai un dokumentiem. Arī informācijas pārrobežu plūsmas nozīme ir lielā mērā pieaugusi. Šīs izmaiņas ir izraisījušas nozīmīgas sekas dokumentu un arhīvu pārvaldībā, un tās novedušas pie lielākas izpratnes, ka jāpastiprina sadarbība šajā jomā starp dalībvalstīm un ES iestādēm.

Tāpēc Komisija apsveica Padomes 2003. gada 6. maija rezolūciju kā iespēju sākt risināt jautājumus attiecībā uz dokumentu un arhīvu pārvaldību paplašinātajā Eiropas Savienībā. Atbildot uz Padomes rezolūciju, ekspertu grupa, kuras sastāvā bija eksperti no visām 25 dalībvalstīm, palīdzēja Komisijai sagatavot *Ziņojumu par arhīviem paplašinātajā Eiropas Savienībā*. Šis ziņojums Padomei tiek iesniegts kopā ar pievienoto priekšlikumu Komisijas ieteikumam Padomes rekomendācijai par prioritāriem pasākumiem sadarbības pastiprināšanai Eiropas arhīvu nozarē.

Ziņojumā raksturota pašreizējā situācija dalībvalstu un Eiropas Savienības iestāžu sabiedrībai pieejamos arhīvos, kā arī iespējamā dokumentu un arhīvu pārvaldības attīstība un arhīvu dienestu loma 21. gadsimtā.

Saskaņā ar Padomes 2003. gada 6. maija rezolūciju ziņojumā sniegti vairāki darbības virzieni ciešākai sadarbībai arhīvu nozarē nākotnē, ka arī ieteikumi konkrētām darbībām arhīvu jomā Eiropas līmenī.[5]

---

1 OV C 113, 13.5.2003.
2 OV C 314, 5.12.1991.
3 OPOCE, 1994., ISBN 92-826-8233-1
4 OV C 235, 23.8.1994.
5 Sīkākiem paskaidrojumiem skatīt pievienoto ziņojuma kopsavilkumu.

Ziņojumā piedāvāto prioritāro pasākumu skaitā ir arī pasākumi, lai aizkavētu, ierobežotu vai atjaunotu dokumentu bojājumus vai arhīvu zaudējumus dabisko un citu katastrofu gadījumos, mācoties no tādām dabiskām katastrofām kā plūdi, kas nesen piemeklēja vairākas Eiropas valstis. Tajā sniegti arī ierosinājumi uzlabot dokumentu un arhīvu saglabāšanu, ieskaitot pasākumus, kas veicinātu arhīva ēku un repozitoriju normu un specifikāciju uzlabošanu. Sadarbība arhīvu jomā jāpastiprina jo īpaši autentiskuma, elektronisko dokumentu un arhīvu ilgstošas uzglabāšanas un pieejamības jomā. Tajā atrodami arī ieteikumi par pasākumiem, kas veicami arhīvu zādzību aizkavēšanai un nozagto dokumentu atgūšanas procedūru iedibināšanai. Bez tam tajā ir ierosināts izveidot ES portālu paplašinātās Eiropas Savienības arhīvu mantojumam, lai Eiropas Savienības pilsoņiem būtu iespēja vienkārši un pāri robežām piekļūt arhīviem.

Šie prioritārie pasākumi jāievieš, pastiprinot sadarbību, apmainoties ar informāciju un labu pieredzi Eiropas līmenī. Šim nolūkam ziņojumā ir piedāvāts izveidot ES dalībvalstu un ES institūciju arhīvistu grupu. Šī grupa nodrošinātu apmaiņu ar informāciju un turpinātu tālāku sadarbību arhīvu jomā, pamatojoties uz vienošanos un pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu. Tā pievērstu īpašu uzmanību ziņojumā norādītajām konkrētajām darbībām un jo īpaši iepriekšminētajiem prioritārajiem pasākumiem. Paredzēts, ka arhīvistu grupa pēc trīs gadu darbības iesniedz pirmo darba pārskatu par šiem prioritārajiem pasākumiem arhīvu jomā Eiropā.

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par prioritāriem pasākumiem sadarbības pastiprināšanai Eiropas arhīvu nozarē

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 151. panta 5. punkta otro ievilkumu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

tā kā

(1) Padomes un kultūras ministru 1991. gada 14. novembra kopīgajā sēdē pieņemtās rezolūcijas par pasākumiem arhīvu jomā[6], kā arī Padomes 1994. gada 17. jūnija secinājumu par ciešāku sadarbību arhīvu jomā[7] rezultātā, tika veikti pirmie soļi ciešākai sadarbībai arhīvu jomā starp dalībvalstīm.

(2) Padomes 2003. gada 6. maija rezolūcija par dalībvalstu arhīviem[8] uzsvēra arhīvu lielo lomu Eiropas vēstures un kultūras izpratnē un sabiedrības demokrātiskas funkcionēšanas jomā Eiropas Savienības 2004. gada 1. maija paplašināšanās ietvaros.

(3) Kopienas ietvaros notikuši starpnozaru forumi par pārvaldības, uzglabāšanas, saglabāšanas un mašīnlasāmu datu atgūšanas problēmām, kuros piedalījās valsts administrāciju un valstu arhīvu dienesti, kā arī rūpniecības un pētniecības iestāžu pārstāvji.

(4) Padomes 2003. gada 6. maija rezolūcija uzsvēra vajadzību tālāk attīstīt informācijas un saziņas tehnoloģiju lietojumu un risinājumus arhīvu jomā.

(5) Komisija uzsver Eiropas Savienības iestāžu paveikto darbu īpašajā filmu arhīvu jomā Eiropā, tostarp Padomes 2003. gada 24. novembra rezolūciju[9] par kinematogrāfijas darbu deponēšanu Eiropas Savienībā un Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 16. marta rekomendācijai par filmu mantojumu un ar to saistītu rūpniecisku darbību konkurētspēju.

(6) Padome 2003. gada 6. maija rezolūcijā arī uzaicināja Komisiju iesniegt ziņojumu par pašreizējo situāciju paplašinātās Eiropas Savienības arhīvos un to turpmāko attīstību. Dalībvalstu ekspertu grupas sagatavotais „Ziņojums par paplašinātās Eiropas

---

6 OV C 314, 5.12.1991., 2. lpp.
7 OV C 235, 23.8.1994., 3. lpp.
8 OV C 113, 13.5.2003., 2. lpp.
9 OV C 295, 5.12.2003., 5. lpp.

Savienības arhīviem", kas tika pabeigts 2004. gada jūnijā, ir labs pamats arhīvu turpmākai attīstībai Eiropā. Pēc Padomes lūguma tajā iekļauti praktisku pasākumu priekšlikumi un vadlīnijas, lai Eiropas līmenī pastiprinātu sadarbību arhīvu jomā,

IESAKA.

A. Dalībvalstīm un Eiropas Savienības iestādēm turpmākajos gados arhīva jomā jāveic uzskaitītie pasākumi šādā prioritārā kārtībā:

(1) Eiropas arhīvu saglabāšana un to pasargāšana no bojājumiem:

– izstrādāt tipveida pasākumu plānu, lai veicinātu profilakses pasākumu ieviešanu dokumentu un arhīvu aizsardzībai dabas katastrofu un citu tos apdraudošu starpgadījumu kontekstā,

– atbalstīt Kopienas līmeņa pasākumus bojāto dokumentu un arhīvu saglabāšanai un restaurēšanai,

– dalībvalstu un Eiropas Savienības arhīvu dienestiem izstrādāt un atbalstīt normas un specifikācijas jaunu, arhīviem piemērotu ēku celtniecībai.

(2) Starpnozaru sadarbības pastiprināšana par elektroniskajiem dokumentiem un arhīviem Eiropas līmenī:

– pastiprināt sadarbību elektronisko dokumentu un arhīvu autentiskuma, ilgglabāšanas un pieejamības nodrošināšanā, jo īpaši aktualizējot un paplašinot pašreizējās prasības elektronisko dokumentu un arhīvu pārvaldes sistēmu izveidei, tādu kā MoReq (Model requirements for electronic documents and archives management systems), kas veicina labāku valsts sektora pārvaldīšanu, un turpinot organizēt DLM forumus[10] par elektroniskajiem dokumentiem un arhīviem.

(3) Eiropas dokumentu un arhīvu interneta portāla izveidošana un uzturēšana:

– ar dalībvalstu arhīvu dienestu un Eiropas Savienības iestāžu arhīvu dienestu palīdzību izveidot interneta portālu, kas sniegtu atvieglotu pārrobežu piekļuvi dalībvalstu un Eiropas Savienības iestāžu dokumentiem un arhīviem. Šo interneta portālu varētu pārraudzīt kādas dalībvalsts arhīvu dienests.

(4) Labākās pieredzes atbalstīšana attiecībā uz katras valsts un Eiropas tiesību aktiem par dokumentu un arhīvu pārvaldību un pieejamību:

– dalībvalstu arhīvu dienestiem un Eiropas Savienības arhīvu dienestiem pārraudzīt šīs jomas jauno tiesību aktu projektu ieviešanu jebkurā dalībvalstī, izvēloties labāko pieredzi, jo īpaši attiecībā uz pārvaldības prasībām dokumentu un arhīvu pieejamībai,

[10] DLM= Dokumenta dzīvesilguma pārvaldība

– sasaistīt tiesību aktu datu bāzi par arhīviem ar citiem saistītiem likumiem valstu un Kopienas līmenī un atvieglot tiem pieeju, izveidojot datu bāzi, kas veicinātu šo tiesību aktu izplatīšanu. Šo datu bāzi varētu pārraudzīt kādas dalībvalsts arhīvu dienests.

(5) Pasākumu pieņemšana, lai nepieļautu arhīva dokumentu zādzības:

– dalībvalstu arhīvu dienestiem attīstīt pasākumu plānu un kopējās pamatnostādnes, kas ļautu apmainīties ar informāciju un labāko pieredzi cīņai pret arhīva dokumentu zādzībām un sekmētu nozagto dokumentu atgūšanu.

B. Dalībvalstīm un Eiropas Savienības iestādēm kopīgi jāatbalsta 2004. gada jūnija "Ziņojumā par arhīviem paplašinātā Eiropas Savienībā" nosauktie prioritārie un šā ieteikuma A punktā minētie pasākumi. Šo pasākumu ieviešana neprasīs Eiropas Savienības budžeta izdevumus.

C. No dalībvalstu ekspertiem un Eiropas Savienības iestāžu ekspertiem jāizveido Eiropas arhīvu grupa, lai nodrošinātu sadarbību un koordināciju vispārīgos, uz arhīviem attiecošos jautājumos, un 2004. gada jūnija "Ziņojumā par arhīviem paplašinātā Eiropas Savienībā" minētā paveiktā darba un jo īpaši šā ieteikuma A punktā minēto prioritāro pasākumu pārbaudi.

D. Vēlākais trīs gadus pēc šā ieteikuma publicēšanas dienas Eiropas arhīvu grupai jāiesniedz A punktā minēto prioritāro pasākumu ieviešanas pārskata ziņojums.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs